

UCHWAŁA NR 812.LIX.2022
RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY

z dnia 28 kwietnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy w Mieście
Częstochowie do roku 2025”**

Na podstawie art. 12 pkt 11 w związku z art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 528 z późn. zm.), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.)

Rada Miasta Częstochowy uchwała:

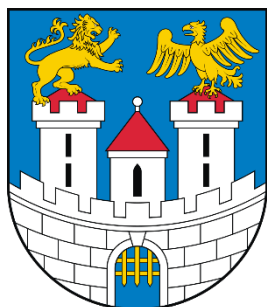
- § 1. Przyjmuje się „Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy w Mieście Częstochowie do roku 2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowy.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Częstochowy

Zbigniew Niesmaczny

**PROGRAM
PROMOCJI ZATRUDNIENIA
ORAZ AKTYWIZACJI RYNKU PRACY
W MIEŚCIE CZĘSTOCHOWIE
DO ROKU 2025**

SPIS TREŚCI

	str.
WPROWADZENIE	3
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
II. DANE PODSTAWOWE O MIEŚCIE	5
III. ZMIANY DEMOGRAFICZNE W MIEŚCIE	5
IV. DIAGNOZA SYTUACJI NA LOKALNYM RYNKU PRACY	7
1. Stan przedsiębiorczości	7
2. Lokalny rynek pracy	12
3. Programy i projekty wspierające aktywizację zawodową osób bezrobotnych	20
4. Wsparcie przedsiębiorców po wystąpieniu pandemii Covid-19	21
5. Analiza SWOT	23
6. Podsumowanie diagnozy	24
V. CELE I ZADANIA	26
1. Cel główny oraz cele strategiczne i operacyjne	26
2. Zadania	27
VI. ADRESACI PROGRAMU	32
VII. FINANSOWANIE PROGRAMU	32
VIII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	33
SPIS TABEL I WYKRESÓW	35

WPROWADZENIE

Zjawisko bezrobocia istnieje niemal w każdej gospodarce. Nawet w rozwiniętych krajach Unii Europejskiej jest ono problemem. Nie ma uniwersalnego narzędzia redukującego bezrobocie, modelowego sposobu postępowania. Przeciwdziałając mu należy przyrzeć się specyfice danego kraju, regionu czy nawet miasta (powiatu).

Bezrobocie to zjawisko złożone. W gospodarkach europejskich, które uniknęły transformacji ustrojowej, zwraca się uwagę na jego cykliczność, w pozostałych na jego strukturalność. Na gruncie europejskim istnieje możliwość wymiany doświadczeń poszczególnych państw, w których prowadzona polityka gospodarcza i społeczna przynosiła pewne sukcesy w walce z bezrobociem. Czerpanie dobrych wzorców i praktyk pozwala na wdrażanie ich na gruncie krajowym – w efekcie dokonywanie obserwacji, zbieranie doświadczeń i wypracowanie własnej polityki zatrudnieniowej. Własna polityka zatrudnieniowa może przynieść oczekiwane efekty, przynajmniej w perspektywie kilkuletniej i przy zakładanym, trwałym rozwoju gospodarczym, niezakłócanym czynnikami zewnętrznymi.

W Częstochowie na przestrzeni ostatnich lat udało się znacznie ograniczyć liczbę osób pozostających bez pracy. Sprzyjała temu koniunktura gospodarcza, dobre wyniki makroekonomiczne oraz środki, m.in. Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy, dzięki którym realizowano szereg projektów i programów. Wysoka efektywność zaproponowanych w nich form wsparcia pozwoliła na uniknięcie poważnych problemów związanych ze zwolnieniami grupowymi dokonującymi się w największych częstochowskich zakładach przemysłowych.

Trzeba jednak pamiętać, że bezrobocie cechuje pewna okresowość występowania. Po spadkach liczby osób pozostających bez zatrudnienia należy spodziewać się wzrostu bezrobocia, a dynamika tych zmian może zostać wzmocniona przez czynniki niezależne, np. obecnie panującą pandemię Covid-19, której skutki mogą być odczuwalne przez lata. Niekorzystnie na ten stan wpływać będzie również starzenie się społeczeństwa przy jednoczesnym ujemnym przyroście naturalnym. Może to skutkować rosnącym udziałem osób starszych wśród ogółu aktywnych zawodowo, z których część będzie zasilać szeregi bezrobotnych.

Niniejszy Program został przygotowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie przy współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy. Wyznacza on cele i kierunki działań do realizacji do 2025 roku, mające na celu poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy, zarówno na płaszczyźnie związanej z ograniczeniem bezrobocia, jak i aktywizacją zawodową, wspierającą przedsiębiorczość i w szerszym zakresie politykę zatrudnieniową.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy Miasta Częstochowy do roku 2025 zakłada rozbudzenie aktywności zawodowej wśród wszystkich zainteresowanych rozwojem lokalnego rynku pracy. Adresowany jest do osób pozostających poza zatrudnieniem –zarówno osób młodych, jak i powyżej 50. roku życia, a także do instytucji rynku pracy, bezpośrednio zajmujących się problematyką bezrobocia, oraz do instytucji oświatowych. Najważniejszymi partnerami w realizacji Programu pozostają jednak przedsiębiorcy, tworzący warunki do powstawania nowych miejsc pracy, w istotny sposób wpływający na rozwój gospodarczy miasta, a przez to budujący jego wartość i znaczenie.

Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy w Mieście Częstochowie do roku 2025 jest zgodny następującymi dokumentami strategicznymi:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju – stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie; dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030 – wyznacza kierunki rozwoju regionalnej polityki społecznej;
- Strategia Rozwoju Miasta Częstochowy 2030+ – stanowi najważniejszy dokument strategiczny miasta, wyznaczający kierunki jego rozwoju; cel strategiczny C.3. w ramach obszaru „Społeczność”, zakłada rozwój usług społecznych, przeciwdziałających marginalizacji i wykluczeniu społecznemu;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Częstochowie do roku 2030 – wyznacza kierunki polityki społecznej miasta.

Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy Miasta Częstochowy do roku 2025 jest dokumentem podlegającym konsultacjom z jego odbiorcami. Jego ewaluacja pozwoli na dostosowanie założeń Programu do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. Wybuch pandemii Covid-19 pokazał, że do tej pory niezidentyfikowane na tę skalę zagrożenia, weryfikują i trwale zmieniają wszystkie dotychczasowe prognozy dotyczące także sfery zatrudnieniowej ściśle powiązanej z sytuacją gospodarczą. Uzasadniony niepokój budzi również raport Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) z 2020 r., który pokazuje, że aż 30% pracowników zatrudnionych w krajowej gospodarce pesymistycznie patrzy na najbliższe miesiące, obawiając się o swoją dalszą zawodową przyszłość.

Program nie udziela odpowiedzi na pytanie, jak będzie wyglądał rynek pracy w kolejnych latach, ale może być w tym względzie pomocny, jako wskazówka do działań zabezpieczających i naprawczych, które leżą w gestii wielu instytucji i samorządu.

II. DANE PODSTAWOWE O MIEŚCIE

Częstochowa jest w skali kraju średniej wielkości miastem na prawach powiatu, położonym w północnej części województwa śląskiego, na obszarze historycznej krainy geograficznej Małopolski. Składa się z 20 dzielnic i zajmuje obszar 160 km². Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2020 roku Częstochowa liczyła 217 530 mieszkańców, w tym 101 867 mężczyzn i 115 663 kobiety. Gęstość zaludnienia wynosiła 1 380 osób na 1 km². Pod względem liczby ludności, miasto klasyfikowane jest na 13. miejscu w kraju. Z ośrodków miejskich, które nie są stolicami województw, Częstochowę wyprzedza jedynie Gdynia.

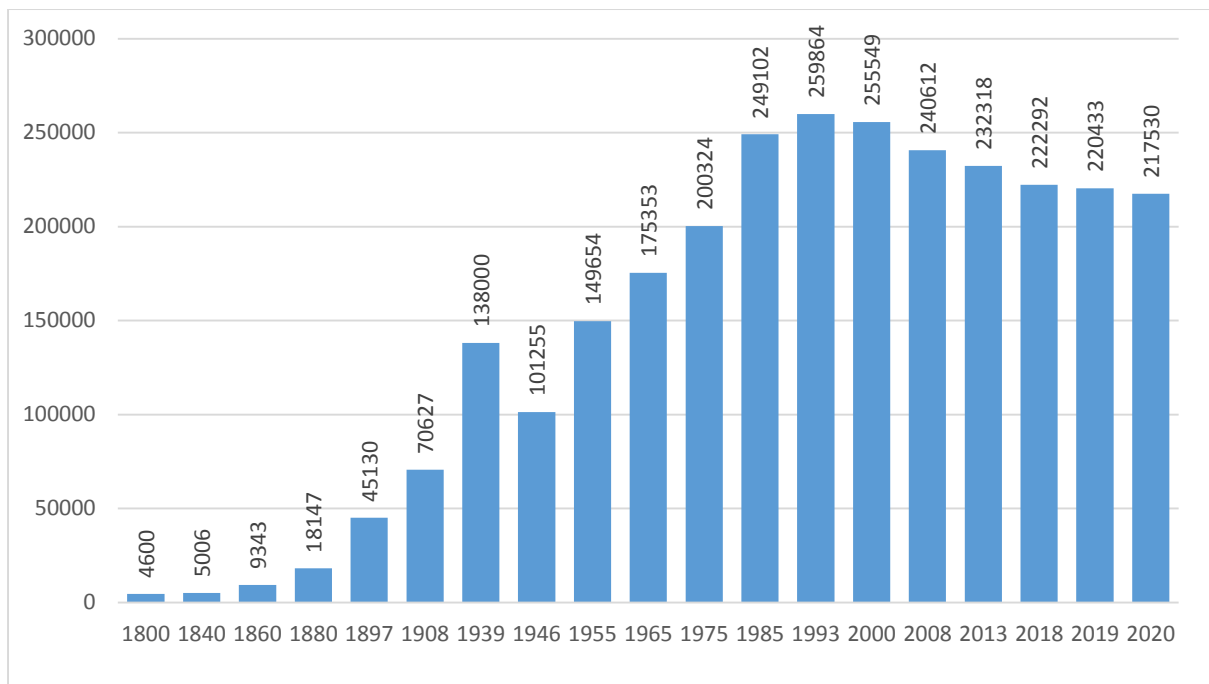
W Koncepcji Zagospodarowania Przestrzennego Kraju (KZPK 2030) Częstochowę określono jako ośrodek o znaczeniu regionalnym, choć swoim potencjałem przewyższa część miast uznanych za ośrodki o znaczeniu krajowym, ze względu na lokalizację w nich siedzib władz wojewódzkich.

III. ZMIANY DEMOGRAFICZNE W MIEŚCIE

Rekordową liczbę ludności w mieście Częstochowie odnotowano w 1993 r. (259 864). Od tego momentu populacja częstochowian stale spada, co jest procesem obserwowanym nie tylko w aglomeracji śląskiej. Częstochowa znajduje się w grupie miast (obok m.in. Sosnowca, Łodzi i Bydgoszczy), które rocznie tracą największą liczbę mieszkańców, co jest zjawiskiem niepokojącym.

Poniższy wykres przedstawia populację miasta Częstochowy na przestrzeni lat 1800-2020.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Częstochowy w latach 1800-2020

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zachodzące zmiany liczby ludności dotyczą wszystkich dzielnic Częstochowy. W największym stopniu dzielnic: Stare Miasto, Śródmieście, Trzech Wieszców, Podjasnogórska, a w dalszej kolejności Tysiąclecie, Wrzosowiak i Raków.

Przyczyn spadku liczby ludności miasta należy upatrywać w przynajmniej kilku czynnikach. Pierwszy to wyraźny kryzys demograficzny. Analizy Głównego Urzędu Statystycznego zakładają, że w Częstochowie, jak i w Polsce będzie rosła liczba zgonów. W efekcie przy stale zmniejszającej się dzietności w najbliższych latach będzie miał miejsce ujemny przyrost naturalny. Drugi czynnik to rosnąca migracja młodego pokolenia. Absolwenci częstochowskich szkół szukają swojego miejsca w życiu w znacznie większych ośrodkach niż Częstochowa – z uznanymi na rynku uczelniami wyższymi, interesującą perspektywą zatrudnieniową opierającą się na wysokich zarobkach i coraz częściej konkurencyjną ofertą medyczną (wyspecjalizowane szpitale i ośrodki zdrowia), kulturalną oraz rekreacyjno-sportową.

Największy odpływ migracyjny w Częstochowie dotyczy dwóch grup – osób młodych, w wieku 18-25 lat, oraz osób w wieku 35-45 lat. W przypadku tej drugiej grupy należy zwrócić uwagę na wyjazdy zarobkowe do pracy poza granice kraju – sezonowej lub wiążącej się z dłuższym pobytem. Co prawda transfer na rynek lokalny środków pieniężnych zarobionych w ten sposób jest zjawiskiem korzystnym (napędza lokalny handel, usługi, poprawia zamożność mieszkańców) lecz w wieloletniej perspektywie migracja grozi trwałym opuszczeniem miasta przez całe rodziny.

Niepokojące jest także to, że w Częstochowie rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku osób w wieku produkcyjnym. Niekorzystne trendy w tym zakresie da się także zaobserwować w powiecie częstochowskim.

Środkiem zaradczym na depopulację miasta może być rosnąca migracja zarobkowa obywateli ze wschodniej części Europy. W Częstochowie podejmują zatrudnienie głównie obywatele Ukrainy. W ten sposób rośnie liczba meldunków, co w pewnym sensie nieco maskuje problem wyludniania się miasta.

Niestety, mało optymistycznie wyglądają też prognozy demograficzne dla Częstochowy. W okresie 15 najbliższych lat liczba mieszkańców miasta może spaść poniżej 200 tys., co grozi wyczerpaniem zasobu pracowniczego. Główny Urząd Statystyczny przewiduje, że w 2035 r. w Częstochowie może mieszkać nieco ponad 193 tys. mieszkańców. Naturalną konsekwencją starzenia się częstochowian i wyludniania miasta jest wzrost popytu na usługi opiekuńcze, kierowane do seniorów i ich rodzin przy jednoczesnym spadku zainteresowania usługami dla osób młodych.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI NA LOKALNYM RYNKU PRACY

1. Stan przedsiębiorczości

Podstawą zapewnienia optymalnych warunków życia jest dobrze funkcjonująca gospodarka, rozwój przedsiębiorczości oraz miejsca pracy dla mieszkańców miasta. Bardzo istotna dla osiągnięcia tego celu jest realizowana przez samorząd polityka w zakresie rozwoju i promocji przedsiębiorczości.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na koniec 2020 roku w mieście Częstochowie zarejestrowanych było 27 081 podmiotów gospodarczych. Po spadku w 2018 r., w kolejnych latach nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych w mieście. Z kolei w województwie śląskim i w kraju widoczny był stały wzrost liczby podmiotów gospodarczych.

W latach 2016-2020 dynamika przyrostu firm w Częstochowie była niższa niż w województwie śląskim i w kraju (1,5% w mieście, 5,8% w województwie i 10,1% w Polsce). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarczych w Częstochowie, w województwie śląskim i w kraju w latach 2016-2020

wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2020/2016 (w %)
Częstochowa	26 671	26 707	26 314	26 626	27 081	101,5
województwo śląskie	467 090	469 927	472 498	481 757	494 282	105,8
Polska	4 237 691	4 309 800	4 365 375	4 509 916	4 663 378	110,1

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wskaźnikiem właściwym dla oceny przedsiębiorczości jest porównanie liczby podmiotów przypadających na 10 tysięcy mieszkańców. Dane w tym zakresie dotyczące miasta Częstochowy, województwa śląskiego i kraju przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tysięcy mieszkańców miasta Częstochowy, województwa śląskiego i w kraju w latach 2016-2020

wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Częstochowa	1 179	1 190	1 184	1 208	1 245
województwo śląskie	1 025	1 033	1 042	1 066	1 100
Polska	1 103	1 121	1 136	1 175	1 219

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców jest również wskaźnikiem obiektywnym do oceny rozwoju przedsiębiorczości. Z przedstawionych danych wynika, że w mieście Częstochowie na 10 tysięcy mieszkańców przypada zdecydowanie najwięcej firm. Ta tendencja jest widoczna we wszystkich badanych latach. Z analizy w tym zakresie wynika, że:

- w przypadku Częstochowy trend wzrostowy liczby firm przypadających na 10 tysięcy mieszkańców został przełamany spadkiem w 2018 r.,
- w przypadku województwa śląskiego i kraju występuje stały trend wzrostowy liczby firm przypadających na 10 tysięcy mieszkańców.

Analiza struktury podmiotów gospodarczych, pozwala pozytywnie ocenić rozwój sektora prywatnego w Częstochowie, który stanowi przeważającą gałąź lokalnej gospodarki. Dane w tym zakresie dotyczące miasta Częstochowy, województwa śląskiego i kraju przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych w Częstochowie, w województwie śląskim i w kraju w latach 2016-2020 według sektorów własnościowych

wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2020/2016 (w %)
Częstochowa						
sektor prywatny	26 087	26 146	25 755	26 063	26 512	101,63
sektor publiczny	584	561	559	563	569	97,44
województwo śląskie						
sektor prywatny	447 965	450 659	452 620	461 090	472 631	105,29
sektor publiczny	15 986	15 247	14 951	14 906	14 890	93,15
Polska						
sektor prywatny	4 071 719	4 140 861	4 188 932	4 325 275	4 467 158	109,72
sektor publiczny	121 951	115 075	113 019	111 788	111 789	91,67

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na podstawie danych przedstawionych w powyższej tabeli można zauważyć, że w lat 2016-2020:

- w Częstochowie widoczny był stały wzrost liczby podmiotów gospodarczych sektora prywatnego (+1,63%) oraz spadek liczby podmiotów sektora publicznego (o 2,56%),
- tendencja wzrostowa liczby podmiotów gospodarczych sektora prywatnego występowała także w województwie śląskim i w Polsce,
- zarówno w Częstochowie, jak i w województwie śląskim i w kraju miał miejsce stały trend spadkowy liczby podmiotów sektora publicznego,
- najwyższy wzrost liczby firm sektora prywatnego odnotowano w skali kraju (9,72%),

- w kraju wystąpił największy spadek podmiotów sektora publicznego (8,33%).

Szczególnie ważna jest analiza branż funkcjonujących podmiotów gospodarczych, które tworzą korzystne warunki do rozwoju gospodarczego. Dane w tym zakresie dotyczące miasta Częstochowy, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Dominujące branże działalności gospodarczej w Częstochowie w 2020 r.

sekcja według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)	liczba podmiotów	udział w ogóle podmiotów (w %)
G – handel, naprawa pojazdów	6 846	25,28
C – przetwórstwo przemysłowe	3 191	11,79
M – działalność naukowa i techniczna	2 943	10,87
F – budownictwo	2 407	8,89
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 833	6,77
S i T – działalność usługowa	1 807	6,68
H – transport - gospodarka magazynowa	1 631	6,03
L – obsługa rynku nieruchomości	1 342	4,96
P – edukacja	938	3,47
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	888	3,28
N – usługi administrowania	735	2,72

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W Częstochowie dominują podmioty w branży handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawa pojazdów. W 2020 r. podmioty te stanowiły 25,28% wszystkich podmiotów działających w mieście. Drugą sekcją, pod względem udziału, było przetwórstwo przemysłowe – 11,79%, trzecią – działalność naukowa i techniczna – 10,87%, kolejną – budownictwo – 8,89%. Należy podkreślić, że podobna struktura branżowa występuje w mieście Częstochowa od 10 lat.

Oprócz branż dominujących w działalności gospodarczej, ogromny wpływ na rozwój gospodarczy miasta ma wielkość podmiotów gospodarczych, czyli liczba zatrudnionych w nich pracowników. Dane w tym zakresie dotyczące miasta Częstochowy, województwa śląskiego i kraju przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Struktura wielkości podmiotów gospodarczych w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w latach 2016-2020 według liczby zatrudnionych pracowników

liczba zatrudnionych pracowników	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba podmiotów gospodarczych w mieście Częstochowie					
0-9	25 323	25 369	25 048	25 392	25 850
10-49	1 089	1 083	1 020	998	999
50-249	221	218	210	202	199
250-999	33	32	31	29	28
1 000 i więcej	5	5	5	5	5
ogółem	26 671	26 707	26 314	26 626	27 081
liczba podmiotów gospodarczych w województwie śląskim					
0-9	443 494	446 519	450 435	460 266	473 203
10-49	19 374	19 217	17992	17495	17119
50-249	3 668	3 643	3 527	3 457	3 417
250-999	478	474	469	463	463
1 000 i więcej	76	74	75	76	80
ogółem	467 090	469 927	472 498	481 757	494 282

liczba podmiotów gospodarczych w Polsce					
0-9	4 055 946	4 128 611	4 192 778	4 341 325	4 497 099
10-49	148 002	147 607	139 995	136 635	134 600
50-249	29 280	29 154	28 267	27 650	27381
250-999	3 703	3 685	3 600	3 565	3 550
1 000 i więcej	760	743	735	741	748
ogółem	4 237 691	4 309 800	4 365 375	4 509 916	4 663 378

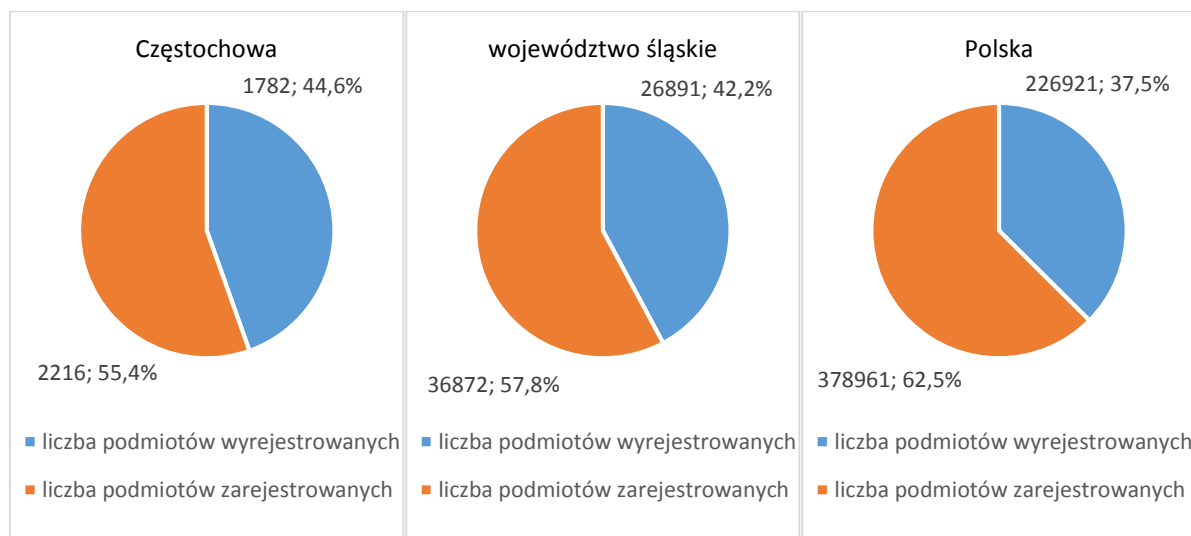
Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza struktury zatrudnienia w podmiotach gospodarczych w latach 2016-2020 wykazała, że zarówno w Częstochowie, jak i w województwie śląskim i w kraju, największy udział miały podmioty zatrudniające do 9 pracowników, tzw. mikroprzedsiębiorstwa. W dalszej kolejności były to małe i średnie przedsiębiorstwa, a najmniejszy udział miały przedsiębiorstwa duże. Stan ten nie ulega zmianie od wielu lat.

Obiektywna ocena stanu przedsiębiorczości, wymaga analizy relacji pomiędzy liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów, a liczbą podmiotów wyrejestrowanych. Należy dodać, że z uwagi na pandemię Covid-19, 2020 r. nie był miarodajny.

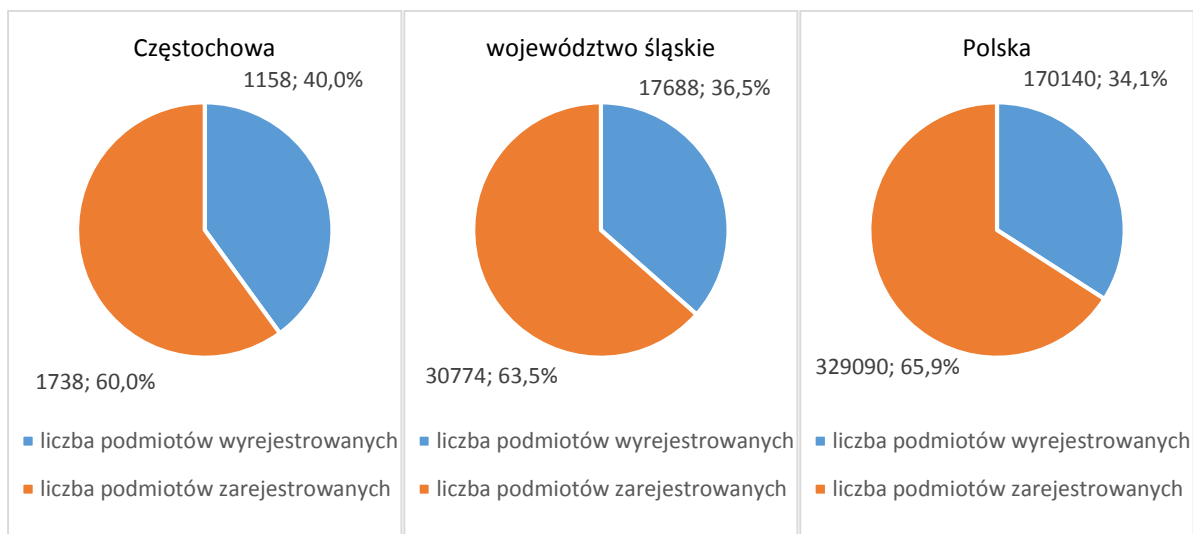
Dane w powyższym zakresie za lata 2019-2020 dotyczące miasta Częstochowy, województwa śląskiego i kraju przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 2-4. Podmioty gospodarcze wyrejestrowane i zarejestrowane w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykresy 5-7. Podmioty gospodarcze wyrejestrowane i zarejestrowane w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Powyższe dane potwierdzają bardzo dużą dynamikę zmian w potencjale przedsiębiorczości zarówno w mieście Częstochowie, jaki i w województwie śląskim i w kraju. O ile nie dziwi fakt, iż w 2020 r. spadła liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (w Częstochowie o 21,57%, w województwie śląskim o 16,53%, a w kraju o 13,16%), to pozytywnym zjawiskiem była mniejsza niż w 2019 r. liczba podmiotów wyrejestrowanych (w Częstochowie spadek o 35%, w województwie śląskim o 34,2%, w kraju o 23,7%). Praktycznie w całym 2020 r. panowała pandemia Covid-19, która odbijała się na funkcjonowaniu wielu przedsiębiorstw.

W latach 2019-2020, zarówno w Częstochowie, jak i w województwie śląskim i w kraju, widoczna była zdecydowana przewaga liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych nad liczbą podmiotów wyrejestrowanych. Najkorzystniej sytuacja przedstawiała się na poziomie kraju (63% do 37% w 2019 r. i 66% do 34% w 2020 r.).

Rozwój przedsiębiorczości to nie tylko poprawa prosperowania istniejących przedsiębiorstw, ale również powstawanie nowych podmiotów, które na początku istnienia generują głównie koszty. Samorząd miasta Częstochowy odciąża je w tym trudnym okresie, podejmując m.in. takie działania jak: uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustalanie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, gospodarowanie gruntami i lokalami oraz korzystanie z instrumentów podatkowych. Kształtując i realizując politykę rozwoju miasta, szczególny nacisk kładzie się na tworzenie pozytywnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości tak, aby nie tylko zatrzymać przedsiębiorców, ale także przyciągnąć nowych inwestorów. W tym celu definiuje się podmioty gospodarcze jako kluczowy element rozwoju miasta i walki z kryzysem gospodarczym oraz skuteczny mechanizm zmniejszający poziom bezrobocia na jego terenie.

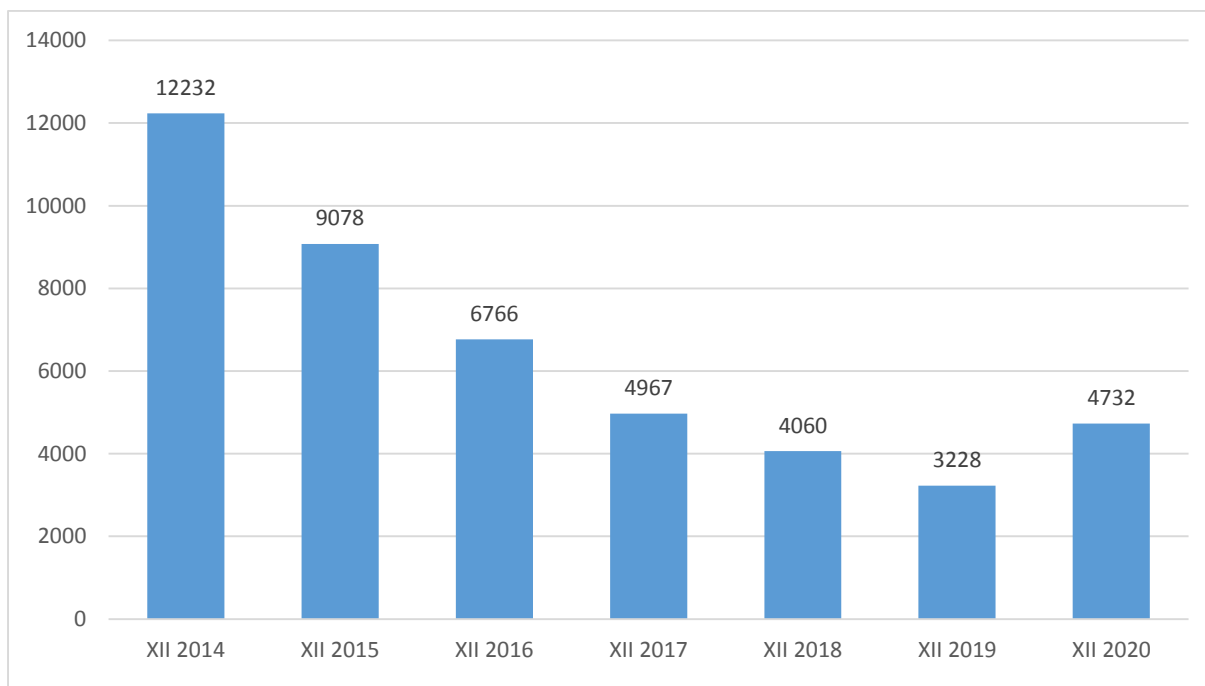
2. Lokalny rynek pracy

Od 2014 r. w mieście Częstochowa obserwowany był sukcesywny spadek liczby osób bezrobotnych. Niestety w marcu 2020 r., w związku z ogłoszonym stanem epidemii Covid-19, oraz wprowadzeniem przepisów prawa, zapobiegających rozprzestrzenianiu się koronawirusa, sytuacja na rynku pracy zaczęła się pogarszać.

Na koniec 2020 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie zarejestrowanych było 4 732 bezrobotnych mieszkańców miasta, tj. o 1 504 osób (o 46,6%) więcej niż rok wcześniej. Bezrobotni poprzednio pracujący stanowili 88,1% ogółu zarejestrowanych, a nieposiadający żadnego stażu pracy – 11,9%. Zarejestrowane w Urzędzie Pracy kobiety z terenu miasta stanowiły 53% ogółu (2 509 osób), a mężczyźni – 47% (2 223 osoby). Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadały 1 052 osoby (22,2% bezrobotnych), a bez prawa do pobierania zasiłku było 3 680 osób (77,8%).

Poniższy wykres przedstawia dane dotyczące liczby osób bezrobotnych z miasta Częstochowy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie na koniec lat 2014-2020.

Wykres 8. Liczba osób bezrobotnych z miasta Częstochowy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie na koniec lat 2014-2020

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2020 r. wynosiła: w Częstochowie – 4,2% (wzrost o 1,3% w stosunku do grudnia 2019 r.), w województwie śląskim – 4,9% (wzrost o 1,3% w stosunku do grudnia 2019), a w Polsce – 6,2% (wzrost o 1% w stosunku do grudnia 2019 r.). Dane szczegółowe dotyczące stopy bezrobocia w mieście Częstochowie, województwie śląskim i w kraju na koniec lat 2014-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Stopa bezrobocia w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w latach 2014-2020

stopa bezrobocia na koniec:	Częstochowa	województwo śląskie	Polska
2014 r.	11,2	9,6	11,4
2015 r.	8,5	8,2	9,7
2016 r.	6,2	6,6	8,2
2017 r.	4,5	5,1	6,6
2018 r.	3,7	4,3	5,8
2019 r.	2,9	3,6	5,2
2020 r.	4,2	4,9	6,2

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

W 2020 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie zarejestrowało się 6 975 osób bezrobotnych z Częstochowy (w 2019 r. – 8 532), wśród których przeważały osoby rejestrujące się po raz kolejny – 5 784 osoby (82,9% ogółu), natomiast osoby rejestrujące się po raz pierwszy stanowiły grupę 1 191 osób (17,1%). Osoby, które nigdy nie pracowały, stanowiły 11%, a osoby poprzednio pracujące – 89%. Jako osoby bezrobotne rejestrowały się m.in.:

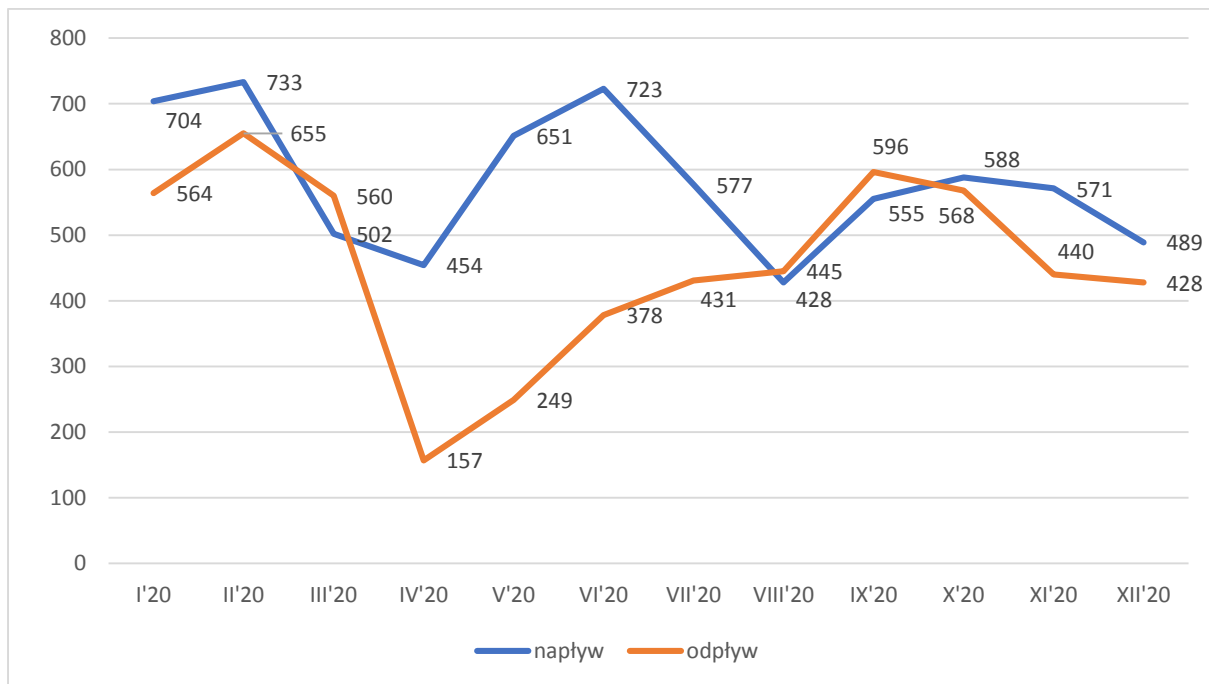
- osoby bez kwalifikacji zawodowych – 1 686 osób (w 2019 r. – 2 002),
- osoby bez doświadczenia zawodowego – 1 160 osób (w 2019 r. – 1 920),
- osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy – 671 osób (w 2019 r. – 315),
- osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki – 336 osób (w 2019 r. – 454),
- cudzoziemcy – 24 osoby (w 2019 r. – 27),
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – 324 osoby (w 2019 r. – 478).

Z ewidencji wyłączonych zostało z różnych przyczyn 5 471 osób (w 2019 r. – 9 364). Najczęstszymi powodami utraty statusu osoby bezrobotnej były:

- podjęcie pracy – 3 641 osób (w 2019 r. – 4 168),
- niepotwierdzenie gotowości do pracy – 491 osób (w 2019 r. – 2 495),
- rozpoczęcie aktywnej formy w postaci szkolenia, stażu, prac społecznie użytecznych – 186 osób (w 2019 r. – 454 osoby),
- odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy – 109 osób (w 2019 r. – 428),
- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 305 (w 2019 r. – 764),
- osiągnięcie wieku emerytalnego – 131 (w 2019 r. – 138).

Poniższy wykres przedstawia dane dotyczące liczby bezrobotnych zarejestrowanych i wyrejestrowanych w 2020 r.

Wykres 9. Liczba osób bezrobotnych z miasta Częstochowy, zarejestrowanych i wyrejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie w 2020 r. (napływ i odpływ bezrobotnych)

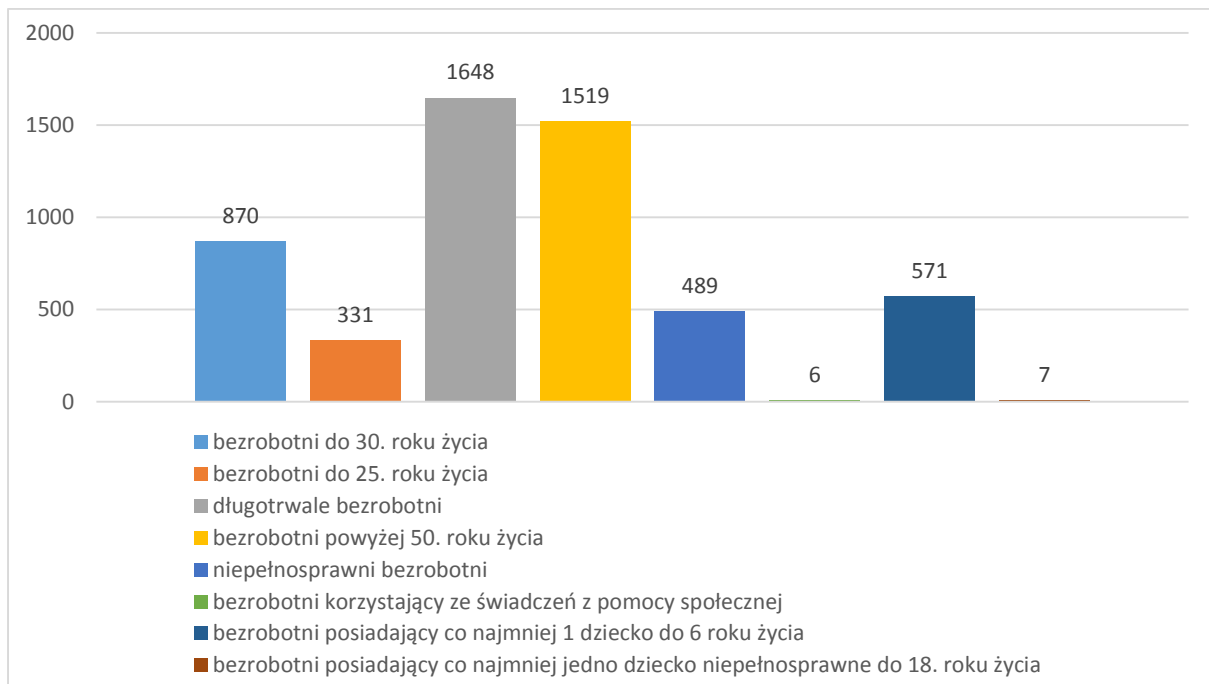
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Na koniec 2020 r. status osoby będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało 3 485 bezrobotnych mieszkańców Częstochowy, co stanowiło 73,6% wszystkich bezrobotnych terenu miasta (w 2019 r. – 75,8%), w tym (osoba bezrobotna może należeć jednocześnie do kilku kategorii):

- osoby bezrobotne do 30. roku życia – 18,4% ogółu bezrobotnych, w tym do 25. roku życia – 7% ogółu,
- osoby długotrwale bezrobotne – 34,8% ogółu,
- osoby powyżej 50 roku życia – 32,1% ogółu,
- osoby korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej – 0,1% ogółu,
- osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia – 12,1% ogółu,
- osoby posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia – 0,2% ogółu,
- niepełnosprawni – 10,3% ogółu.

Dane na temat osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2020 r. przedstawia poniższy wykres.

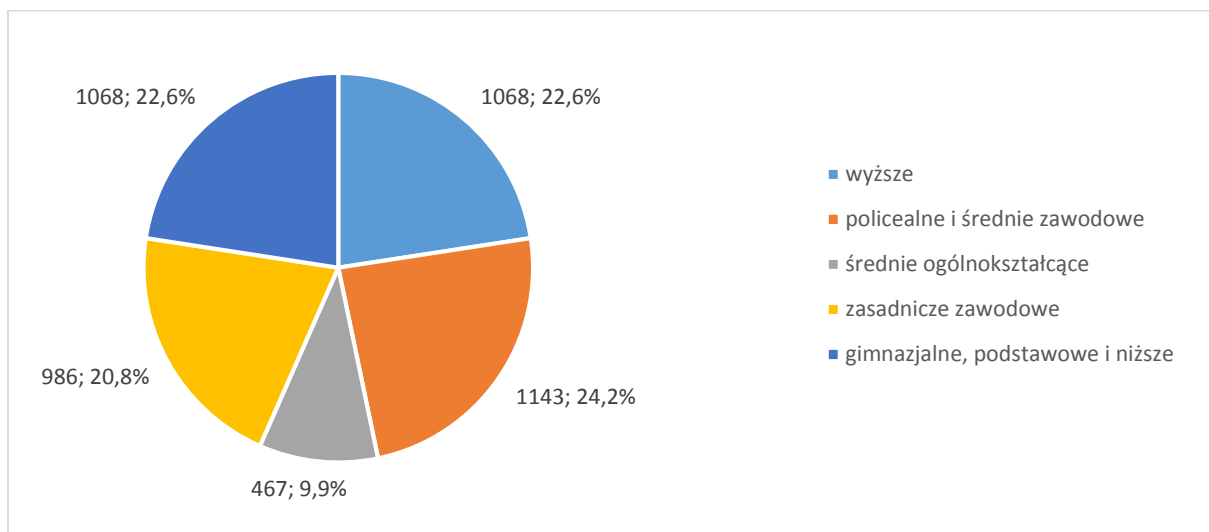
Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych z miasta Częstochowy będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2020 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Struktura bezrobocia jest jednym z najistotniejszych parametrów charakteryzujących rynek pracy. Na koniec 2020 r. ponad 43% bezrobotnych w mieście posiadało wykształcenie niższe niż średnie – wykształceniem zasadniczym zawodowym branżowym legitymowało się 20,8% bezrobotnych, a gimnazjalnym oraz podstawowym i niższym – 22,6%. Z kolei wykształcenie policealne i średnie zawodowe branżowe posiadało 24,1% bezrobotnych, średnie ogólnokształcące – 9,9%, a wyższe – 22,6%. Strukturę bezrobotnych w mieście według poziomu wykształcenia przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według poziomu wykształcenia na koniec 2020 r.

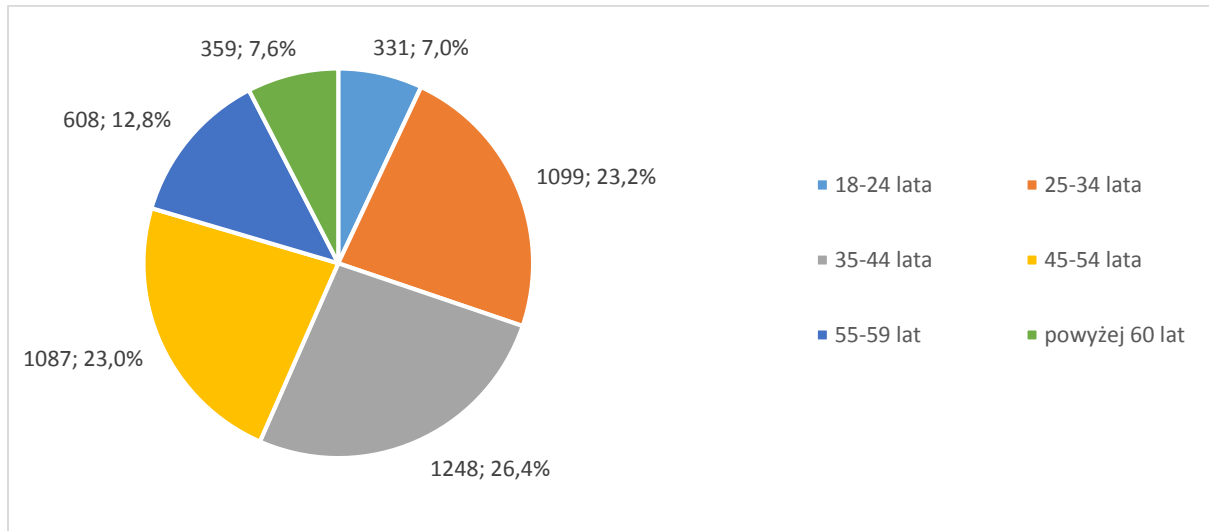

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

W strukturze wiekowej osób bezrobotnych w mieście, na koniec 2020 r. przeważały osoby w wieku od 35 do 44 lat – 26,4% oraz osoby w wieku od 25 do 34 lat – 23,2%. Wysoki był również udział osób w wieku od 45 do 54 lat – 23%. Bezrobotni powyżej 55. roku życia stanowili z kolei 20,4% wszystkich zarejestrowanych, a osoby młode do 25. roku życia – 7% ogółu. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

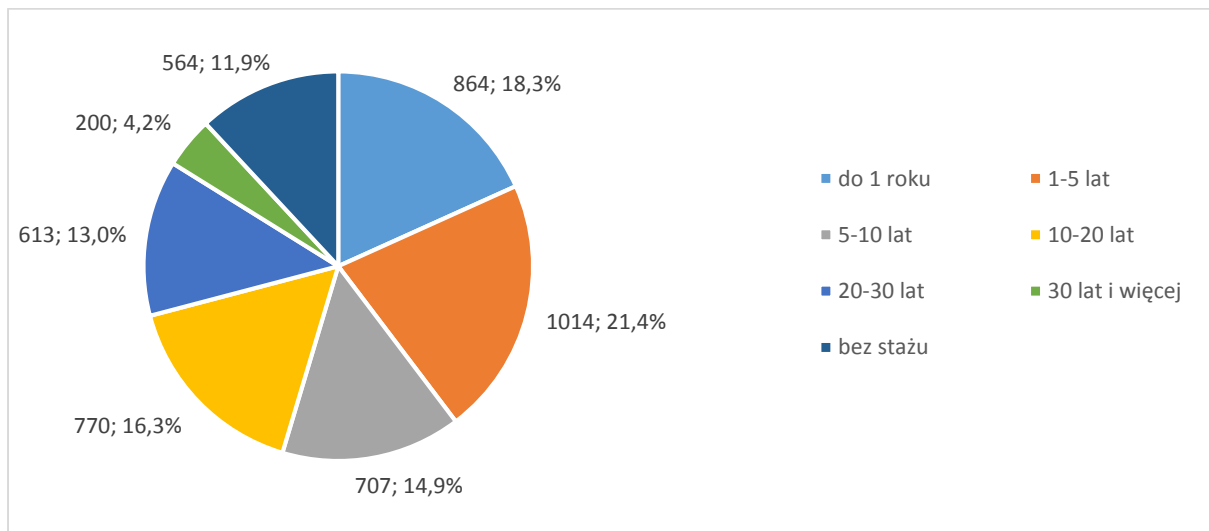
Wykres 12. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według wieku na koniec 2020 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Pod względem długości stażu pracy, na koniec 2020 r. 39,7% bezrobotnych z miasta posiadało staż pracy krótszy niż 5 lat, 14,9% legitymowało się stażem pracy od 5 do 10 lat, 16,3% miało staż pracy od 10 do 20 lat, a bezrobotni z ponad 20-letnim doświadczeniem zawodowym stanowili 17,2% ogółu. Jednocześnie bez stażu pracy było 11,9% zarejestrowanych bezrobotnych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

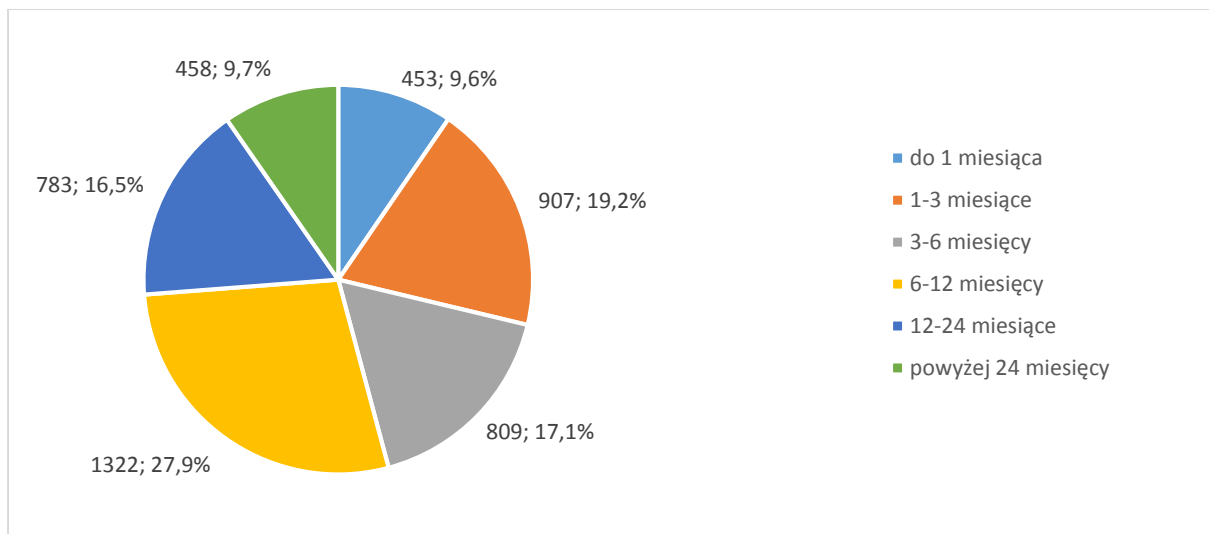
Wykres 13. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według stażu pracy na koniec 2020 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Nieustannie niepokój budzi pozostawanie przez dłuższy czas bez zatrudnienia, bowiem brak pracy wpływa na obniżenie statusu materialnego i społecznego osób bezrobotnych i ich rodzin. Na koniec 2020 r. bezrobotni pozostający bez pracy ponad 12 miesięcy stanowili 26,2% (1 241 osób). Prawie 37% osób z tej grupy pozostawało w rejestrze urzędu pracy ponad 2 lata (458 osób). Bezrobotni pozostający bez zatrudnienia od 6 do 12 miesięcy stanowili z kolei 27,9% ogółu, a krócej niż pół roku – 45,9%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według czasu pozostawania bez pracy na koniec 2020 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

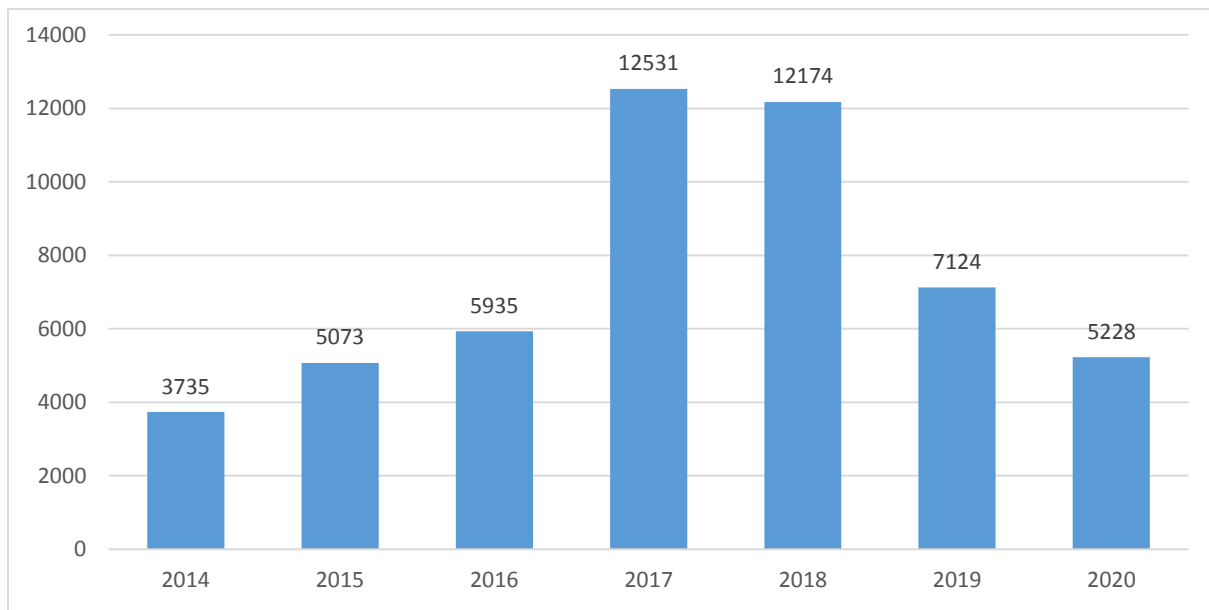
Na koniec 2020 r. największe bezrobocie generowali bezrobotni posiadający zawód: sprzedawca, pozostali pracownicy wykonujący prace proste gdzieindziej niesklasyfikowani, magazynier, ślusarz, robotnik gospodarczy, technik prac biurowych i pozostali pracownicy obsługi biurowej, doradca klienta, krawiec, kucharz.

W 2020 roku pracodawcy z terenu Częstochowy zgłosili 5 228 ofert pracy (w 2019 r. – 7 124). Z sektora publicznego wpłynęło 209 ofert pracy (4% ogółu), z sektora prywatnego – 5 019 (96% ogółu). Miejsca subsydiowane (609) stanowiły 11,6% ogółu zgłoszonych miejsc pracy z Częstochowy. Z kolei dla osób z niepełnosprawnością pracodawcy zgłosili 98 wolnych miejsc.

Najwięcej wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszono dla bezrobotnych w zawodach: technik prac biurowych, pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali, operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej, pakowacz ręczny, pozostali robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle, garmażer, dyspozytor transportu samochodowego, opiekun osoby starszej, monter konstrukcji stalowych.

Poniższy wykres przedstawia dane dotyczące liczby zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej z miasta Częstochowy w latach 2014-2020.

Wykres 15. Liczba zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej z miasta Częstochowy w latach 2014-2020

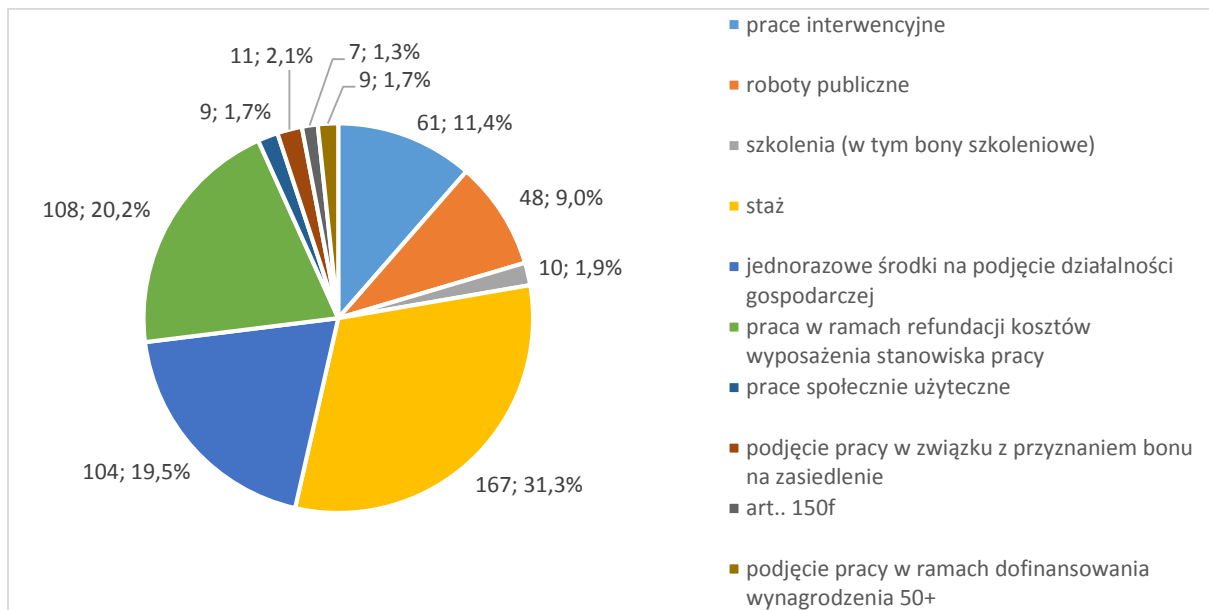
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

W 2020 r., w ramach środków będących w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie, aktywizacją zawodową zostało objętych 534 bezrobotnych mieszkańców Częstochowy (w 2019 r. – 994 osoby), którzy skorzystali z poniższych form wsparcia:

- prace interwencyjne – 61 osób (w 2019 r. – 59 osób),
- roboty publiczne – 48 osób (w 2019 r. – 44),
- staż – 167 osób (w 2019 r. – 404),
- szkolenia (w tym w ramach bonu szkoleniowego) – 10 osób (w 2019 r. – 40),
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 104 osoby (w 2019 r. – 176),
- zatrudnienie w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – 108 osób (w 2019 r. – 182),
- podjęcie pracy w związku z przyznaniem bonu na zasiedlenie – 11 osób (w 2019 r. – 19),
- dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 lat – 9 osób (w 2019 r. – 10),
- prace społecznie użyteczne – 9 osób (w 2019 r. – 10),
- podjęcie pracy w ramach refundacji części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanego bezrobotnego do 30. roku życia (art. 150f) – 7 osób (w 2019 r. – 50).

Dane szczegółowe na temat poszczególnych form aktywizacji zawodowej, którymi w 2020 r. zostały objęte osoby bezrobotne z miasta Częstochowy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Liczba osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według form aktywizacji zawodowej w 2020 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Na koniec 2020 r. 179 osób z terenu Częstochowy posiadało status osoby poszukującej pracy (75 kobiet, 104 mężczyzn). Osoby z niepełnosprawnością oraz osoby niepozostające w zatrudnieniu stanowiły 27,9% poszukujących pracy (50 osób, w tym 19 kobiet).

Działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców miasta, wspierania rozwoju przedsiębiorczości i promocji zatrudnienia podejmuje również Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy. Obejmują one szereg inicjatyw, m.in. organizację staży, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych przez jednostki organizacyjne miasta i Urzędu Miasta, a także realizację projektów, mających na celu łagodzenie skutków bezrobocia oraz profilaktykę tego zjawiska. W latach 2018-2020 m.in.:

- wspomagano działalność centrów integracji społecznej w mieście – samorządowego zakładu budżetowego Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie (346 osób w 2018 r., 250 w 2019 r., 103 w 2020 r.), Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks” (330 osób w 2018 r., 240 w 2019 r., 252 w 2020 r.), Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” (16 osób w 2018 r., 65 w 2019 r., 48 w 2020 r.), w których osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo, korzystające z pomocy społecznej, miały szansę na usamodzielnienie poprzez uczestnictwo w warsztatach, m.in. kulinarno-gastronomicznym, administracyjno-biurowym, monitoringu i dozoru, ogrodniczym, porządkowym, krawieckim oraz remontowo-budowlanym,
- realizowano obowiązek stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, przez wydziały Urzędu Miasta i jednostki organizacyjne miasta; w ramach stosowania klauzul w latach 2018-2020 zatrudniono odpowiednio 59, 54 i 57 osób,

- realizowano projekt informacyjno-promocyjny „Młodzi-Kreatywni”, którego celem było rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz zwiększanie zainteresowania tematem przedsiębiorczości,
- realizowano projekt „Ciekawi świata. Ciekawi przyszłości.”, którego celem było wprowadzanie uczniów szkół ponadpodstawowych w tematykę realiów rynku pracy, rozwijanie umiejętności społecznych, kreatywności i przedsiębiorczości wśród uczniów.

3. Programy i projekty wspierające aktywizację zawodową osób bezrobotnych

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w ramach swojej działalności realizuje również projekty i programy wspierające aktywizację zawodową osób bezrobotnych. W tym gronie są także osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, m.in. osoby z niepełnosprawnościami i osoby powyżej 50. roku życia. W 2020 r. ze środków zapisanych w projektach realizowano także zadania w ramach tzw. Tarczy anty kryzysowej, które objęły również osoby zatrudnione i samozatrudnione.

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat projektów i programów realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w latach 2018-2020.

Tabela 7. Programy i projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w latach 2018-2020

nazwa projektu i rok jego realizacji	liczba uczestników projektu	wartość projektu (w zł)
projekty współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego		
Projekt pn. Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Częstochowa i powiecie częstochowskim (III) – 2018 r.	696	7 786 624,30
Projekt pn. Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie (III) – 2018 r.	565	7 005 423,90
Projekt pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Częstochowa i powiecie częstochowskim (IV)” – 2019 r.	762	7 199 227
Projekt pn. „Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie (IV)” – 2019 r.	581	6 508 835
Projekt pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Częstochowa i powiecie częstochowskim (IV)” – 2020 r.	346 bezrobotnych, 1 750 osób pracujących ¹	11 086 639,64
Projekt pn. „Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie (IV)” – 2020 r.	402 osoby bezrobotne, 5 839 pracujących ¹	23 883 468,01
programy i projekty finansowane ze środków Funduszu Pracy		
Program pn. „Nowe szanse, nowy start” – 2018 r.	65	552 465,79
Program Regionalny dla osób 50+ – 2018 r.	36	350 000
Program specjalny pn. „Skuteczna aktywizacja” – 2019 r.	31	341 414, 90
Program specjalny pn. „Pomocna dłoń” –2020 r.	36	196 549,35

nazwa projektu i rok jego realizacji	liczba uczestników projektu	wartość projektu (w zł)
Program specjalny pn. „Aktywny rozwój zawodowy” – 2020 r.	21	185 247,86
Program specjalny pn. „Nowa perspektywa” – 2020 r.	12	83 067,30
programy realizowane w ramach Rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (źródło finansowania także Fundusz Pracy)		
Projekt pn. „Szansa na zatrudnienie” – 2018 r.	22	126 411,62
Program pn. „Czas na doświadczenie” – 2018 r.	33	168 360,15
Program pn. „Praca dla środowiska” – 2019 r.	27	147 123,82
Program pn. „Aktywna wieś” – 2019 r.	29	157 418,37

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

¹ wsparcie w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej

4. Wsparcie przedsiębiorców po wystąpieniu pandemii Covid-19

Zapobieganie negatywnym skutkom występowania pandemii było dla urzędów pracy jednym z najważniejszych wyzwań, przed którymi stanęły w 2020 r. Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie realizował wszystkie zadania zlecone urzędowi pracy, a zapisane w tzw. Tarczy antykryzysowej, czyli ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Należały do nich:

- dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych (art. 15zzc),
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 15zzb),
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne dla organizacji pozarządowych (art. 15zze),
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz składek na ubezpieczenia społeczne dla kościelnej osoby prawnej działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz jej jednostce organizacyjnej (art. 15zze2),
- niskooprocentowane pożyczki z Funduszu Pracy dla mikroprzedsiębiorców (art. 15zzd),
- niskooprocentowane pożyczki z Funduszu Pracy dla organizacji pozarządowych (art. 15zзда),
- dotacje na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy określonych branż (art.15zze4).

W 2020 r. na realizację usług związanych z tzw. Tarczą antykryzysową Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie wydatkował kwotę: 145 617 632,14 zł. Dane szczegółowe na temat poniesionych wydatków na poszczególne formy wsparcia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Wydatki na realizację przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie usług związanych z tzw. Tarczą anty kryzysową w 2020 r.

nazwa zadania	wysokość wydatkowanych środków (w zł)
dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych (art. 15zzc)	13 099 737,27
dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 15zzb)	39 295 613,07
dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne dla organizacji pozarządowych (art. 15zze)	2 563 683,09
dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz składek na ubezpieczenia społeczne dla kościelnej osoby prawnej działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, oraz jej jednostce organizacyjnej (art. 15zze2)	982 441,20
niskooprocentowane pożyczki z Funduszu Pracy dla mikroprzedsiębiorców (art. 15zzd)	89 210 906,13
niskooprocentowane pożyczki z Funduszu Pracy dla organizacji pozarządowych (art. 15zзда)	465 251,38
dotacje na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy określonych branż (art.15zze4)	forma uruchomiona pod koniec 2020 r.; środki rozpoczęto wydatkować w 2021 r.

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Od momentu rozpoczęcia realizacji wsparcia w ramach tzw. Tarczy anty kryzysowej, do Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie wpłynęło tysiące wniosków. Zdecydowanie największym zainteresowaniem cieszyły się niskoprocentowane pożyczki z Funduszu Pracy. Sięgali po nie mikroprzedsiębiorcy oraz liczne organizacje pozarządowe, które także stanęły w obliczu poważnych problemów po wystąpieniu pandemii. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wnioski złożone i rozpatrzone pozytywnie w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie w 2020 r., związane z tzw. Tarczą anty kryzysową

nazwa zadania	liczba wniosków złożonych	liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie
niskooprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla mikroprzedsiębiorców oraz niskoprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla organizacji pozarządowych	18 760	18 006
dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców	1 730	1 467
dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych	2 894	2 534
dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników dla organizacji pozarządowych oraz dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz składek na ubezpieczenia społeczne dla kościelnej osoby prawnej działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku	53	38

nazwa zadania	liczba wniosków złożonych	liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie
Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, oraz jej jednostce organizacyjnej		

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Przezwyciężenie kryzysu wywołanego pandemią Covid-19 to wyzwanie dla wielu branż gospodarki miasta. Przygotowany przez rząd pakiet osłonowy w postaci tzw. Tarczy antykryzysowej tylko częściowo pozwolił na ograniczenie skutków uderzającego z coraz większą siłą, nieznanego do tej pory w skali globalnej, zagrożenia. W tej sytuacji najistotniejszym zadaniem dla przedsiębiorców stało się utrzymanie miejsc pracy. Tymczasem w pierwszym półroczu 2020 r., w ramach zwolnień grupowych, pracę straciły 523 osoby zatrudnione do tej pory w częstochowskich firmach. W drugim półroczu 2020 r. skala zwolnień grupowych była już znacznie mniejsza i zatrudnienia zostało pozbawionych 77 osób.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką służącą porządkowaniu informacji. W przypadku niniejszego Programu pozwala zidentyfikować mocne i słabe strony lokalnego rynku pracy oraz służb zatrudnienia, a także wskazać szanse i zagrożenia, jakie przed nim stoją.

Przeprowadzona analiza obejmuje: mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, słabe strony – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów, zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów. Wyniki analizy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Analiza SWOT

mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostęp do usług i instrumentów rynku pracy zgodnych z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy dla osób bezrobotnych ▪ umiejętna realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej ▪ umiejętna realizacja programów specjalnych z elementami specyficznymi wspierającymi zatrudnienie ▪ skuteczność w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych przeznaczonych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych ▪ ugruntowana pozycja urzędu pracy jako partnera współpracującego z pracodawcami oraz pomiotami z otoczenia biznesowego ▪ dostosowany do standardów zindywidualizowany sposób pracy doradców klienta z bezrobotnymi ▪ wysoka jakość świadczonych usług związanych z poradnictwem zawodowym ▪ doświadczenie przy tworzeniu prognoz i badań dotyczących zapotrzebowania na pracowników różnych branż ▪ wspólna realizacja z partnerami rynku pracy działań wspierających zatrudnienie ▪ zespół wykwalifikowanych pracowników posiadających wieloletnie doświadczenie w realizacji usług i instrumentów rynku pracy ▪ realizacja projektów w ramach zawieranych partnerstw ▪ ugruntowana pozycja miasta jako ośrodka ruchu turystyczno-pątniczego

słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymujący się w rejestrach bezrobotnych wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych wymagających szeregu działań aktywizacyjnych ▪ wciąż wysoka liczba bezrobotnych w gminach powiatu częstochowskiego ▪ niewielka liczba miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami ▪ w grupie osób bezrobotnych przeważająca liczba kobiet ▪ rosnący poziom bezrobocia na skutek pandemii Covid-19 ▪ duży udział w rejestrach bezrobotnych osób z wyższym wykształceniem.
szanse
<ul style="list-style-type: none"> ▪ stosunkowo niska stopa bezrobocia w mieście Częstochowa w porównaniu ze stopą bezrobocia w kraju i w województwie śląskim ▪ działalność specjalnych stref ekonomicznych jako czynnika sprzyjającego rozwojowi różnych branż gospodarki ▪ bliskość autostrady A-1 łączącej północ z południem kraju ▪ przedsiębiorczość częstochowian realizujących i rozwijających własne pomysły biznesowe ▪ planowany rozwój szkolnictwa wyższego w ramach Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie ▪ wciąż duże zainteresowanie prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek ▪ aspiracje częstochowian do przywrócenia miastu statusu ośrodka o znaczeniu wojewódzkim
zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielka aktywność zawodowa osób po 50. roku życia ▪ nieznanne skutki gospodarcze występowania pandemii ▪ niedostosowane kwalifikacje absolwentów szkół do stale zmieniającego się rynku pracy, ▪ wyludnianie się miasta i prognozowany wyraźny spadek liczby mieszkańców w najbliższych latach ▪ odpływ osób młodych do innych, większych ośrodków miejskich ▪ rosnąca liczba zwolnień grupowych w częstochowskich zakładach pracy

6. Podsumowanie diagnozy

Podsumowując diagnozę sytuacji na częstochowskim rynku pracy, należy podkreślić, że choć pandemia COVID-19 odcisnęła na nim swoje piętno, co jest widoczne we wzroście poziomu bezrobocia, to jednak nie przeszedł on dramatycznych zawirowań ani zapaści. Trudno niemniej przewidywać, co przyniosą kolejne fale pandemii, dziesiątkującej na jakiś czas zatrudnienie w części przedsiębiorstw i to pomimo że gospodarka, także ta lokalna, wydaje się być coraz bardziej odporna na tego typu zagrożenia.

Z uwagi na niemożność określenia czasu trwania pandemii Covid-19, prognozowanie zmian na lokalnym rynku pracy wydaje się działaniem co najmniej ryzykownym. Z pewnością ulegnie on zmianom, należy bowiem spodziewać się trudności podmiotów gospodarczych ulokowanych w takich gałęziach gospodarki, jak m.in.: gastronomia, turystyka czy rozrywka. Pewne osłabienie będzie można zaobserwować w całej sferze usług. Potężne środki potrzebne będą na ratowanie sytuacji w ochronie zdrowia, która przyjęła na siebie ciężar walki z pandemią.

Przeprowadzona diagnoza i będące w posiadaniu urzędu pracy dane statystyczne wskazują, że w najbliższej przyszłości nie należy spodziewać się dynamicznego wzrostu zgłaszanych ofert pracy. W ostatnich latach było ich coraz mniej i to pomimo wyraźnej koniunktury gospodarczej. Mniej ofert pracy oznacza mniej podjęć zatrudnienia przez osoby figurujące w rejestrach bezrobotnych. Wśród mieszkańców miasta pozostających bez pracy wciąż dużą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym, które mają największy problem ze znalezieniem zatrudnienia. Znacznie łatwiej uzyskują zatrudnienie osoby z wykształceniem zawodowym i średnim technicznym. Ten trend jest także dostrzegany w jednorocznej prognozie sytuacji

w zawodach w mieście, tj. w Barometrze zawodów. Potwierdza ona, że lokalny rynek pracy nastawiony jest na pracownika z konkretnymi umiejętnościami i doświadczeniem, pracownika zatrudnianego przy produkcji, w usługach czy w handlu.

Z pewnością pandemia Covid-19 wpłynie na przywrócenie zainteresowania aktywnymi formami wsparcia bezrobotnych, z których korzystali i korzystają pracodawcy. Bardzo cennymi pozostaną pracownicy napływowi ze wschodniej części Europy, głównie z Ukrainy, którzy stali się nieodłącznym elementem krajobrazu gospodarczego Częstochowy i okolic. W najbliższych latach na efektywność aktywizacji lokalnego rynku pracy będzie miała również wpływ wysokość przeznaczonych na ten cel środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

V. CELE I ZADANIA

1. Cel główny oraz cele strategiczne i operacyjne

Lokalny rynek pracy przechodzi szereg ewolucyjnych zmian. Aby każdorazowo wzmacniać jego zasoby potrzebna jest skuteczna, długofalowa polityka oparta na skoordynowanych działaniach różnych instytucji.

Celem głównym Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy w Mieście Częstochowie do roku 2025 jest **pobudzenie aktywności lokalnego rynku pracy w ramach działań i inicjatyw kierowanych do osób bezrobotnych oraz pracodawców, przy współpracy instytucji rynku pracy, organizacji społecznych i samorządu miasta**. Cel główny będzie realizowany poprzez poniżej przedstawione cele strategiczne i operacyjne.

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy w podejmowaniu lub zmianie zatrudnienia (planowane wsparcie dotyczy stałej, spersonalizowanej pomocy w wyszukiwaniu odpowiednich ofert pracy dla bezrobotnych i osób poszukujących zatrudnienia; odpowiedź na oferty ma spełniać oczekiwania pracodawców poszukujących na rynku odpowiednich pracowników – z odpowiednim kwalifikacjami i kompetencjami).
  - 1.1. Promocja i realizacja poradnictwa zawodowego.
  - 1.2. Pozyskanie od pracodawców jak największej liczby ofert pracy.
  - 1.3. Wsparcie osób bezrobotnych w zdobyciu kwalifikacji zawodowych oraz pracodawców zatrudniających bezrobotnych.
  - 1.4. Realizacja programów i projektów skierowanych do osób bezrobotnych.
2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych (osoby bezrobotne znajdujące się w ewidencjach urzędów pracy w wielu przypadkach wymagają zastosowania instrumentów rynku pracy wspierających ich aktywizację zawodową; szczególnie trudnym wyzwaniem jest aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób długotrwale bezrobotnych).
  - 2.1. Identyfikacja potrzeb zawodowych osób bezrobotnych.
  - 2.2. Wsparcie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.
3. Promocja i rozwój przedsiębiorczości (na urzędach pracy i innych instytucjach zajmujących się problemami bezrobocia spoczywa zadanie promowania idei przedsiębiorczości, m.in. wskazywania możliwości jakie daje podejmowanie działalności gospodarczej na własny rachunek; cel obejmuje: promowanie przedsiębiorczości, a także wsparcie samych pracodawców – zachęcanie do tworzenia miejsc pracy, pomoc w pozyskiwaniu pracowników, organizowanie spotkań i prezentacji wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy; dobór pracowników jest jednym z najważniejszych zadań dotyczących zarządzania zasobami ludzkimi – efektywna rekrutacja odpowiadająca potrzebom pracodawcy stała się procesem niezwykle istotnym w kontekście rozwoju każdego przedsiębiorstwa).
  - 3.1. Promocja i marketing działań w zakresie przedsiębiorczości.

- 3.2. Wsparcie pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób bezrobotnych.
- 3.3. Wspieranie osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność gospodarczą.
4. Współpraca różnych podmiotów na rzecz rozwoju lokalnego rynku pracy (współpraca instytucjonalna, prowadzona często w formie zawiązywanych partnerstw lokalnych, które pozwalają na współdziałanie także w innych obszarach problemów społecznych, jest kluczem do obiektywnej oceny sytuacji na rynku pracy; wymiana informacji między podmiotami zaangażowanymi w rozwiązywanie problemów bezrobocia pozwala na przygotowywanie właściwych opinii dotyczących zapotrzebowania na pracę).
- 4.1. Opracowanie i realizacja wspólnych projektów związanych z lokalnym rynkiem pracy.
- 4.2. Regionalne i ponadregionalne inicjatywy na rzecz rynku pracy z udziałem częstochowskiego urzędu pracy.

Realizacja poniżej przedstawionych zadań ma pozytywnie wpłynąć na rynek pracy poprzez promowanie przedsiębiorczości, wzmocnienie aktywizacji zawodowej oraz wspieranie wysiłków osób poszukujących pracy lub chcących ją zmienić. Program jako zbiór wzajemnie uzupełniających się przedsięwzięć stanowi element strategii, która może posłużyć do kompleksowej próby rozwiązywania problemów społecznych występujących w mieście Częstochowie. Zaplanowane do realizacji zadania wpisują się w instytucjonalne wysiłki na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy.

2. Zadania

Osiągnięcie sformułowanych powyżej celów wymaga wdrożenia zadań. Zostały one ujęte w poniżej przedstawionych zestawieniach tabelarycznych.

Tabela 11. Cel strategiczny 1., cele operacyjne i zadania

cel strategiczny 1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy w podejmowaniu lub zmianie zatrudnienia	
cel operacyjny 1.1. Promocja i realizacja poradnictwa zawodowego	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
1.1.1. Wzmocnienie kontaktów z klientami urzędu (rozmowy, poradnictwo indywidualne) celem pomocy w planowaniu ścieżki rozwoju zawodowego	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
1.1.2. Rozwijanie poradnictwa grupowego z zakresu: autoprezentacji, strategii radzenia sobie ze stresem, określenia predyspozycji zawodowych, technik asertywności, przygotowania do rozmowy kwalifikacyjnej, planowania kariery zawodowej	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ większa dostępność poradnictwa indywidualnego i grupowego ▪ lepsze przygotowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy do podjęcia lub zmiany zatrudnienia 	

cel operacyjny 1.2. Pozyskanie od pracodawców jak największej liczby ofert pracy	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
1.2.1. Przyjmowanie i upowszechnianie ofert pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, ochotnicze hufce pracy, pracodawcy, organizacje pracodawców, agencje zatrudnienia
1.2.2. Organizowanie przedsięwzięć wspierających podejmowanie zatrudnienia (targi pracy, giełdy pracy, spotkania z pracodawcami)	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, ochotnicze hufce pracy, pracodawcy, organizacje pracodawców, agencje zatrudnienia
1.2.3. Realizacja ofert pracy kierowanych do bezrobotnym i poszukującym zatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, pracodawcy
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ szerszy wachlarz ofert pracy będących w dyspozycji urzędu pracy ▪ lepszy dostęp do informacji o pracodawcach i oferowanych przez nich miejscach pracy ▪ wzrost liczby osób wykreślanych z rejestru bezrobotnych po podjęciu zatrudnienia na podstawie ofert kierowanych do urzędu pracy 	
cel operacyjny 1.3. Wsparcie osób bezrobotnych w zdobyciu kwalifikacji zawodowych oraz pracodawców zatrudniających bezrobotnych	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
1.3.1. Upowszechnianie informacji o szkoleniach zawodowych	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie instytucje szkoleniowe, pracodawcy
1.3.2. Współpraca z instytucjami szkoleniowymi	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie instytucje szkoleniowe
1.3.3. Upowszechnianie informacji o Krajowym Funduszu Szkoleniowym (KFS), kierowanym do pracodawców	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie pracodawcy
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ większa dostępność informacji o ofertach szkoleń i kursów pozwalających na podejmowanie zatrudnienia ▪ wzrost dostępności szkoleń ▪ wzrost liczby pracodawców korzystających z Krajowego Funduszu Szkoleniowego 	
cel operacyjny 1.4. Realizacja programów i projektów skierowanych do osób bezrobotnych	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
1.4.1. Przygotowanie i realizacja programów specjalnych z elementami specyficznymi wspierającymi zatrudnienie	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
1.4.2. Przygotowanie i realizacja programów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
1.4.3. Przygotowanie i realizacja programów finansowanych z Funduszu Pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
1.4.4. Przygotowanie i realizacja projektów finansowanych z innych źródeł, w tym z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ podejmowanie zatrudnienia przez uczestników programów specjalnych ▪ wzrost liczby osób aktywizowanych zawodowo w ramach programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy ▪ wsparcie osób z niepełnosprawnościami 	

Tabela 12. Cel strategiczny 2., cele operacyjne i zadania

cel strategiczny 2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	
cel operacyjny 2.1. Identyfikacja potrzeb zawodowych osób bezrobotnych	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
2.1.1. Analiza struktury osób bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
2.1.2. Kierowanie osób bezrobotnych na poszczególne formy wsparcia zgodnie z ich kwalifikacjami i doświadczeniem oraz zapotrzebowaniem pracodawców	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zdefiniowanie kategorii osób najbardziej zagrożonych bezrobociem ▪ wzrost aktywności zawodowej 	
cel operacyjny 2.2. Wsparcie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
2.2.1. Przygotowanie i realizacja programów ukierunkowanych na aktywizację osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Wojewódzki Urząd Pacy w Katowicach, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
2.2.2. Realizowanie zintegrowanego wsparcia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy poprzez zatrudnienie w ramach prac społecznie użytecznych	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Urząd Miasta Częstochowy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie
2.2.3. Współpraca z centrami integracji społecznej, wspierającymi reintegrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, centra integracji społecznej
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek liczby osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ▪ wzrost liczby osób korzystających z prac społecznie użytecznych ▪ spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 	

Tabela 13. Cel strategiczny 3., cele operacyjne i zadania

cel strategiczny 3. Promocja i rozwój przedsiębiorczości	
cel operacyjny 3.1. Promocja i marketing działań w zakresie przedsiębiorczości	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
3.1.1. Udział w partnerstwach na rzecz rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Urząd Miasta Częstochowy, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców – Częstochowa, powiatowe urzędy pracy subregionu północnego
3.1.2. Organizowanie bezpośrednich spotkań pracodawców z osobami bezrobotnymi (targi pracy, giełdy pracy)	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, ochotnicze hufce pracy, Urząd Miasta Częstochowy, pracodawcy
3.1.3. Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie z Urzędem Miasta Częstochowy i innymi jednostkami samorządowymi wspierającymi inicjatywy związane z tworzeniem miejsc pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Urząd Miasta Częstochowy, Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ lepsza wymiana informacji na temat sytuacji na rynku pracy oraz wzrost skuteczności wsparcia udzielanego osobom bezrobotnym ▪ wzrost zainteresowania formami bezpośredniego kontaktu pracodawców z osobami bezrobotnymi ▪ lepszy dostęp do informacji o pracodawcach i oferowanych przez nich miejscach pracy ▪ rozwój nowych inicjatyw, ukierunkowanych na tworzenie miejsc pracy 	

cel operacyjny 3.2. Wsparcie pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób bezrobotnych	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
3.2.1. Rozpowszechnianie informacji o możliwości tworzenia przez pracodawców refundowanych miejsc pracy w oparciu o środki otrzymane z urzędu pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
3.2.2. Informowanie pracodawców o możliwości zatrudnienia cudzoziemców w ramach zezwoleń na zatrudnienie	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, pracodawcy
3.2.3. Informowanie pracodawców o możliwości zatrudnienia cudzoziemców w ramach oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, pracodawcy
3.2.4. Informowanie pracodawców o możliwości zatrudnienia cudzoziemców w ramach prac sezonowych	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, pracodawcy
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost liczby utworzonych refundowanych stanowisk pracy ▪ wzrost zainteresowania pracodawców zatrudnieniem cudzoziemców 	
cel operacyjny 3.3. Wspieranie osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność gospodarczą	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
3.3.1. Poradnictwo zawodowe dla osób bezrobotnych zainteresowanych otwarciem własnego biznesu	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
3.3.2. Pomoc finansowa urzędu pracy przy podejmowaniu działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
3.3.3. Badania trwałości podmiotów gospodarczych założonych przez osoby bezrobotne przy wsparciu środków urzędu pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost zainteresowania bezrobotnych wsparciem finansowym przy zakładaniu własnej firmy ▪ wzrost liczby firm zakładanych przy wsparciu finansowym urzędu pracy ▪ wzrost liczby bezrobotnych, którzy otrzymali środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, uruchomili własną firmę i pozostali aktywni zawodowo po okresie dwunastu miesięcy w kolejnych trzech miesiącach 	

Tabela 14. Cel strategiczny 4., cele operacyjne i zadania

cel strategiczny 4. Współpraca różnych podmiotów na rzecz rozwoju lokalnego rynku pracy	
cel operacyjny 4.1. Opracowanie i realizacja wspólnych projektów związanych z lokalnym rynkiem pracy	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
4.1.1. Pozyskiwanie partnerów do wspólnych projektów przygotowywanych przez urząd pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie i inne instytucje rynku pracy, instytucje pomocy społecznej, pracodawcy, organizacje pozarządowe
4.1.2. Zawieranie porozumień i partnerstw dotyczących działań na płaszczyźnie społecznej ze szczególnym uwzględnieniem problemów dotyczących rynku pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie i inne instytucje rynku pracy, instytucje pomocy społecznej, pracodawcy, organizacje pozarządowe
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost liczby partnerów w realizacji projektów na rzecz rynku pracy ▪ wyższa skuteczność działań zapobiegających utracie zatrudnienia i wykluczeniu społecznemu 	

cel operacyjny 4.2. Regionalne i ponadregionalne inicjatywy na rzecz rynku pracy z udziałem częstochowskiego urzędu pracy	
numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
4.2.1. Zawieranie partnerstw i porozumień z udziałem instytucji regionalnych i ponadregionalnych	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie i inne instytucje rynku pracy, instytucje pomocy społecznej, pracodawcy, organizacje pozarządowe
czas realizacji zadań: do roku 2025	
spodziewane efekty realizacji zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ lepsza wymiana informacji na temat sytuacji na rynku pracy oraz wzrost skuteczności wsparcia udzielanego osobom bezrobotnym 	

VI. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy w Mieście Częstochowie do roku 2025 są osoby fizyczne i prawne, podmioty zainteresowane problemami rynku pracy i aktywnie uczestniczące w ich rozwiązywaniu, tj.

- osoby bezrobotne,
- pracodawcy,
- organizacje pracodawców,
- instytucje rynku pracy,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- organizacje pozarządowe,
- placówki oświatowe.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy w Mieście Częstochowie do roku 2025 będzie finansowana:

- ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Miasta Częstochowy,
- ze środków Funduszu Pracy,
- ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- z funduszy zewnętrznych, w tym unijnych,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł, w tym środków realizatorów i partnerów w realizacji Programu.

Na realizację Programu w 2022 roku przewidziano m.in. następujące środki finansowe:

- aktywizacja zawodowa – 30 mln zł (Fundusz Pracy, Europejski Fundusz Społeczny),
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu w ramach refundacji świadczeń dla uczestników centrów integracji społecznej – 5,2 mln zł
- organizacja działań na rzecz zatrudniania osób bezrobotnych (targi pracy) – 15 tys. zł.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2023-2025 uzależniona będzie od wysokości corocznych limitów środków na finansowanie programów i innych zadań fakultatywnych realizowanych przez samorząd miasta. Wysokość tych limitów określają dysponenci Funduszu Pracy oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ponadto, na realizację Programu samorząd miasta może pozyskać dodatkowe środki z funduszy unijnych i krajowych, w ramach konkursów ogłaszanych przez instytucje zarządzające danymi środkami.

Poszczególne podmioty biorące udział we wdrażaniu Programu mogą również pozyskiwać środki finansowe na jego realizację we własnym zakresie.

VIII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy w Mieście Częstochowie do roku 2025 będzie Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczone do ich realizacji podmioty.

Skuteczność wdrożenia Programu będzie zależała m.in. od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, m.in. na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami.

Realizacja Programu będzie podlegała monitoringowi i ewaluacji, które będą polegały na zbieraniu i analizowaniu informacji w celu ustalenia, czy wyznaczone w ramach Programu zadania są realizowane zgodnie z założonym planem i jakie uzyskano efekty ich wdrożenia. Monitoring będzie prowadzony corocznie na podstawie informacji przekazywanych Koordynatorowi realizacji Programu przez podmioty biorące udział w jego wdrażaniu, przy wykorzystaniu wyznaczonych w dokumencie wskaźników monitoringowych. W poniższej tabeli dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za rok 2020 oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu.

Tabela 15. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020 r.	wartość docelowa w 2025 r.
cel operacyjny 1.1. Promocja i realizacja poradnictwa zawodowego		
liczba osób, które zostały objęte poradnictwem indywidualnym	243	250
liczba osób, które zostały objęte poradnictwem grupowym	166	200
cel operacyjny 1.2. Pozyskanie od pracodawców jak największej liczby ofert pracy		
liczba ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłaszanych w urzędzie pracy	5 228	6 000
liczba zorganizowanych targów pracy	0	2
liczba osób, które podjęły zatrudnienie i zostały wyrejestrowane z ewidencji bezrobotnych	3 641	4 000
cel operacyjny 1.3. Wsparcie osób bezrobotnych w zdobyciu kwalifikacji zawodowych oraz pracodawców zatrudniających bezrobotnych		
liczba uczestników szkoleń	10	40
liczba osób, które po ukończeniu szkolenia podjęły zatrudnienie	4	8
liczba pracodawców, którzy skorzystali ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego	76	80
cel operacyjny 1.4. Realizacja programów i projektów skierowanych do osób bezrobotnych		
liczba programów specjalnych realizowanych na rzecz osób bezrobotnych	3	3
liczba programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego	2	3
liczba programów finansowanych z Funduszu Pracy	3	3
liczba programów finansowanych z innych źródeł, w tym z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	0	1
cel operacyjny 2.1. Identyfikacja potrzeb zawodowych osób bezrobotnych		
liczba opracowań i analiz dotyczących rynku pracy dokonywana na podstawie danych statystycznych urzędu pracy	13	13
liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu	534	550

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020 r.	wartość docelowa w 2025 r.
cel operacyjny 2.2. Wsparcie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy		
liczba osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy	3 485	3 000
liczba osób bezrobotnych uczestniczących w pracach społecznie użytecznych	9	15
liczba centrów integracji społecznej współpracujących z urzędem pracy w zakresie refundacji świadczeń integracyjnych	5	5
cel operacyjny 3.1. Promocja i marketing działań w zakresie przedsiębiorczości		
liczba partnerstw na rzecz rynku pracy i przeciwdziałaniu bezrobociu	0	2
liczba giełd pracy organizowanych przez urząd pracy	25	30
liczba inicjatyw podejmowanych przez urząd pracy we współpracy z urzędem miasta i innymi jednostkami samorządowymi	2	4
cel operacyjny 3.2. Wsparcie pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób bezrobotnych		
liczba stworzonych miejsc pracy w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	108	200
liczba informacji starosty na temat możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi w celu wydania zezwolenia na zatrudnienie	569	500
liczba oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisanych do ewidencji urzędu pracy	11 737	10 000
liczba wydanych zezwolenia na pracę sezonową	92	100
cel operacyjny 3.3. Wspieranie osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność gospodarczą		
liczba bezrobotnych, którzy skorzystali z poradnictwa zawodowego przed podjęciem działalności gospodarczej	104	150
liczba bezrobotnych, którzy otrzymali wsparcie finansowe z urzędu pracy przy zakładaniu działalności gospodarczej	104	140
wskaźnik zatrudnienia dla osób, które skorzystały ze wsparcia finansowego urzędu pracy przy zakładaniu działalności gospodarczej i pozostawały aktywne zawodowo po upływie dwunastu miesięcy (w trzech kolejnych miesiącach)	313	350
cel operacyjny 4.1. Opracowanie i realizacja wspólnych projektów związanych z lokalnym rynkiem pracy		
liczba pozyskanych partnerów do programów i projektów	0	2
liczba zawartych porozumień i partnerstw	1	2
cel operacyjny 4.2. Regionalne i ponadregionalne inicjatywy na rzecz rynku pracy z udziałem częstochowskiego urzędu pracy		
liczba zawartych porozumień i partnerstw	0	1

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Monitoring dostarczy informacji pozwalających na ewaluację Programu, która zostanie przeprowadzona po zakończeniu jego realizacji.

W terminie do 31 marca każdego roku Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie prześle do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

Program ma charakter otwarty. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone oraz przygotowane w jego ramach projekty mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarczych w Częstochowie, w województwie śląskim i w kraju w latach 2016-2020	7
Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tysięcy mieszkańców miasta Częstochowy, województwa śląskiego i w kraju w latach 2016-2020	8
Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych w Częstochowie, w województwie śląskim i w kraju w latach 2016-2020 według sektorów własnościowych	8
Tabela 4. Dominujące branże działalności gospodarczej w Częstochowie w 2020 r.	9
Tabela 5. Struktura wielkości podmiotów gospodarczych w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w latach 2016-2020 według liczby zatrudnionych pracowników	9
Tabela 6. Stopa bezrobocia w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w latach 2014-2020	13
Tabela 7. Programy i projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w latach 2018-2020	20
Tabela 8. Wydatki na realizację przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie usług związanych z tzw. Tarczą antykryzysową w 2020 r.	22
Tabela 9. Wnioski złożone i rozpatrzone pozytywnie w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie w 2020 r., związane z tzw. Tarczą antykryzysową	22
Tabela 10. Analiza SWOT	23
Tabela 11. Cel strategiczny 1., cele operacyjne i zadania	27
Tabela 12. Cel strategiczny 2., cele operacyjne i zadania	29
Tabela 13. Cel strategiczny 3., cele operacyjne i zadania	29
Tabela 14. Cel strategiczny 4., cele operacyjne i zadania	30
Tabela 15. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań	33

Wykresy:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Częstochowy w latach 1800-2020	6
Wykresy 2-4. Podmioty gospodarcze wyrejestrowane i zarejestrowane w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w 2019 r.	10
Wykresy 5-7. Podmioty gospodarcze wyrejestrowane i zarejestrowane w Częstochowie, województwie śląskim i w kraju w 2020 r.	11
Wykres 8. Liczba osób bezrobotnych z miasta Częstochowy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie na koniec lat 2014-2020	12
Wykres 9. Liczba osób bezrobotnych z miasta Częstochowy, zarejestrowanych i wyrejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie w 2020 r. (napływ i odpływ bezrobotnych)	14

Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych z miasta Częstochowy będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2020 r.	15
Wykres 11. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według poziomu wykształcenia na koniec 2020 r.	15
Wykres 12. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według wieku na koniec 2020 r.	16
Wykres 13. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według stażu pracy na koniec 2020 r.	16
Wykres 14. Struktura osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według czasu pozostawania bez pracy na koniec 2020 r.	17
Wykres 15. Liczba zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej z miasta Częstochowy w latach 2014-2020	18
Wykres 16. Liczba osób bezrobotnych w mieście Częstochowie według form aktywizacji zawodowej w 2020 r.	19